

Acilde Bir Kadına Yönelik Şiddet Olgusu Yönetimi Vakası: Ne Yapıldı? Ne Oldu? [2]

The Management of a Violence Against Women Case in Emergency Unit: What was done? What happened? [2]

Nisa GÜLAGAÇ^a, Arif Hüdai KÖKEN^b

Özet

Kadının yaşamını ve sağlığını tehdit eden önemli bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilen kadına yönelik şiddet ile mücadele sağlık profesyonellerinin de sorumlulukları arasındadır. Kadına yönelik şiddetle mücadele, doğru bir şekilde olgu yönetimi temelinde yapılmalıdır. Hekimlerin kadına yönelik şiddet olgu yönetiminde hekimlik meslek etiği önemli bir yol gösterici olarak kabul edilebilir. Ancak bir de adli olgu bildirimini söz konusu olduğunda kadına yönelik şiddetle mücadele etik ve yasal tartışmalara neden olan farklı bir boyut kazanmaktadır. Bu çalışmada Dr. Arif Hüdai KÖKEN'in mesleğinin ilk zamanlarında karşılaştığı bir kadına yönelik şiddet olgu yönetimini nasıl yaptığı ele alınmış, bir olgu sunumu olarak etik ve hukuki yönleriyle tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Biyoetik; hekimlik meslek etiği; kadına yönelik şiddet.

Abstract

Violence against women, recognized as a significant public health issue that threatens women's lives and well-being, falls within the responsibilities of healthcare professionals to address. Combating violence against women should be conducted based on proper case management principles. Professional ethics of physicians can serve as a crucial guide for physicians in managing cases of violence against women. However, when forensic case reporting is involved, the fight against violence against women takes on a different dimension, leading to ethical and legal debates. This study examines how Dr. Arif Hüdai KÖKEN managed a case of violence against women during the early stages of his medical career and discusses the case as a presentation, exploring its ethical and legal aspects.

Keywords: Bioethics; professional ethics of physicians; violence against women.

Bu makale TJOB'da 2018 yılında yayınlanan ve devamı bir sonraki sayıda yayınlanacağı belirtilen ancak yayınlan(a)mayan vaka sunumunun devamı olarak ele alınmıştır. Makalenin devamının bu yazı ile gündeme gelmesi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi dönem 2 öğrencisi Nisa Gülağaç'ın ilgisi ve vakanın sonucunu merak üzerine yazılmıştır.

TJOB'un beşinci cildinin dördüncü sayısında yayınlanan "Acilde Bir Kadına Yönelik Şiddet Olgusu Yönetimi Vakası: Ne yapıldı? Ne oldu?" (1) başlıklı makalede özetle mesleğe yeni başladığı yılda Dr. Arif Hüdai Köken'in görevi esnasında karşılaştığı ve şiddete uğradığını belirten bir kadın hastanın, adli rapor düzenlenmesi ancak kolluk birimlerine bildirimde bulunulmaması talebini ele almaktadır. Bu vakanın sonucunun bir sonraki sayıda yazılacağı belirtilmesine rağmen yayınlanmadığı görülmüş ve vakanın sonucu merak edilmiştir.

Vakanın sonucu ile ilgili Dr. Arif Hüdai Köken'in ifadesi aşağıdaki gibidir:

"Kadına yönelik bu şiddet olgusuna genç bir hekim olarak yaklaşımım Türk Ceza Kanunu'nun suçu bildirme yükümlülüğü kapsamında kolluk kuvvetlerine adli olgu bildirimini yaparak sonuçlanmıştı. Çünkü buradaki amacım kadını tekrarlama ihtimali yüksek yeni bir şiddet olgusundan korumak olmakla birlikte, adli birimlerin gerekeni yapmak üzere şiddet eyleminde bulunan kocadan haberdar olmasını sağlamaktı. Kadının tedavisi düzenlendikten sonra sağlık ocağından ayrılmasına müteakip kolluk birimleri adli tahkikata başlamıştı. Ancak birkaç gün sonra kadın eşi tarafından bu defa daha şiddetli bir şekilde darp edilerek yeniden sağlık ocağına tarafıma başvurmuştu. Bu durum beni çok etkilemişti ve kadına yönelik şiddetle mücadele etmenin mevcut şartlarda bu olgu için başarıya ulaşmasıyla ilgili kaygılarımı arttırmıştı."

^a Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kırşehir, Türkiye. ✉ gulagacnisa@gmail.com ORCID: 0009-0005-1406-2442

^b Doktor Öğretim Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı, Kırşehir, Türkiye. ✉ anifhudaikoken@hotmail.com ORCID: 0000-0003-2188-4741

YORUM

Anlatılan olayın, Türk Ceza Kanunu'na (TCK) göre hekimin adli olayları bildirme yükümlülüğü ile ilişkili olduğu söylenebilir. Söz konusu yükümlülüğün kapsamı ve içeriğini TCK'nin 279 ve 280. maddeleri ifade etmektedir (2). Özetle sağlık mesleği mensupları, görevini yaptığı sırada öğrendiği suç belirtilerini bildirmekle yükümlüdürler (3).

Sağlık personelinin suçu bildirme yükümlülüğüne en çok getirilen eleştirilerden biri, suç işlemiş birinin ihbar edileceği korkusuyla hastaneye/doktora gitmek istememesi ve bu yolla sağlık hakkının ihlal olmasıdır (4-6). Sosyal hayattan izole olan insanların yardım isteyebileceği tek yer sağlık kuruluşları olabilir. Adli olgu bildirimi konusunda sağlık personelinin hasta tarafından kolluk birimlerinin bir uzantısı olarak görülebilmesi endişesi, başka bir eleştiri noktası haline dönüşmektedir (5,6). Bahsi geçen olayda ise kadın eşinden şiddet gördüğü için sağlık ocağına tedavi olmak amacıyla geliyor. Doktor, gerekli tedaviyi uyguladıktan sonra yükümlülüğü gereği adli bildirim yapıyor. Bu noktadan sonra, sanıyoruz ki kolluk kuvvetleri ve adli makamlar olaya yeterince dahil olmadığı/olmadığı için kadın eşinden bir kez daha şiddet görüyor ve tekrar sağlık ocağına geliyor. Burada, bir şiddet döngüsünden bahsedebiliriz. Yükselen gerilimle birlikte patlak veren şiddet ve durgun bir dönemden sonra gerilimin tekrar yükselmesi, bir sonraki şiddet eylemini fail açısından hiçbir şekilde haklı çıkarmaz ya da onların bir döngü içinde olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu olayda kadının tekrar şiddet görmesinin sebebi doktorun bildirim yapması sebebiyle fail eşin öfkelenmesi mi, yoksa onların halihazırda bu döngüde sıkışıp kalmaları mıdır? Şiddet döngüsü modelinde ilişki sonlanmadıkça kadının tekrarlayan şiddete maruz kalacağı beklenir (7). Bu durumda olay adli birimlere intikal ettikten sonra gelişen durumlar sebebiyle şiddetin tekrar etmesi, adli bildirim yararsız olduğunu göstermez. Zira bildirimden sonraki süreç de ideal bir şekilde devam etseydi, başka bir deyişle çarklar uyumlu bir şekilde çalışsaydı mağdur bu şiddet döngüsünden çıkabilecekti. Böylece kadının yaşam hakkı, sağlık hakkı, onur ve haysiyeti zedelenmeyecekti.

Ünlü hukukçu Beccaria'nın tüm dünyada kabul gören düşüncesine göre suçların işlenmesini engelleyen neden, cezaların ağırlığı değil, cezaların "mutlak" olmasıdır. Yani suç işlemeyi planlayan kişi ancak göreceği yaptırımın mutlak olduğunu bilmesi halinde bu suçu işlemekten çekinebilir. Ağır fakat mutlak olmayan (her durumda cezalandırıl(a)mayan) bir ceza failler açısından yeterince caydırıcı olmamaktadır (8).

TCK'nin ilgili maddelerinin (279 ve 280) izah edilen suçun (kadına yönelik şiddet) engellenmesi amacına son derece uygun olduğu düşünülmelidir. Anlatılan olayda yaşanan mağduriyetin ise adli makamların ve yargılamanın unsuru olan diğer paydaşların üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getir(e)memelerinden doğan bir sonuç olduğu düşünülebilir. Hekim kadına yönelik potansiyel şiddet olayının her ne kadar farkında olsa da, sağlık sistemi dışındaki kurumlarla işbirliği yapılmadan şiddet olgusunun gerçekleşmesine engel olamayacaktır. Ama yine de bu durum kadının yaşam hakkı, sağlık hakkı, onuru ve haysiyetinin korunması için yapılması gerekenleri hekimin etik açıdan yerine getirme sorumluluğu olduğunu da ifade etmek gerekir.

KAYNAKLAR

1. Köken AH. Acilde Bir Kadına Yönelik Şiddet Olgusu Yönetimi Vakası: Ne yapıldı? Ne oldu? TJOB 2018; 5 (4): 175-176.
2. Türk Ceza Kanunu. 2004. Erişim: (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>) Erişim Tarihi: 4 Haziran 2018.
3. Üzülmez İ, Koca M. Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
4. Özçelik Z, Biçer Ü. Türk Ceza Kanunu Hekimler ve Sağlık Ortamına İlişkin Maddeleri Yorum, Öneri ve Eleştiriler. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2005.
5. Kitiş Y, Şanlıoğlu Bilgiç S. Bir Aile İçi Şiddet Olgusu; Sır Tutma İlkesi ile Şiddeti İhbar Etme Yükümlülüğü Arasındaki Etik İkilem. Aile ve Toplum 2007; 3 (11): 7-11.
6. Büken E, Sahinoğlu S, Örnek Büken N. Statutory Disclosure in Article 280 of the Turkish Penal Code. Nurs Ethics 2006; 13 (6): 573-580.
7. Köken AH. Ankara İlinde Üniversite Hastanelerinde, Acil Tıp Alanında Çalışan Hekimlerin, Kadına Yönelik Şiddet Olgularının Yönetimine İlişkin Bilgi, Tutum ve Uygulamalarının Tıp Etiği Açısından Değerlendirilmesi. Danışman: Büken N, Paksoy Erbaydar N. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi; 2019.
8. Gündoğdu Ç. Cesare Beccaria'nın Reformist Eseri: Suçlar ve Cezalar Üzerine. Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Derg 2020; 5 (1): 1593-1616.